

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 15288/2022
07.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Псодоров, адвокат из ..., против туженог „НИС“ а.д. Нови Сад, чији је пуномоћник Никола Шијан, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж4 27/20 од 30.03.2022. године, у седници већа одржаној 07.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж4 27/20 од 30.03.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца и туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П4 17/14 од 21.10.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је тужилац једини аутор техничког унапређења под називом: „...“ и да му за свако искоришћавање тог техничког унапређења припада накнада у складу са „Одлуком о проналасцима и техничким унапређењима из радног односа“ НИС – Нафтагас – Део предузећа за истраживање и производњу нафте и природног гаса, подземних вода и геотермалне енергије, број 71 – 22/1414, која се примењује од 01.04.1996. године и у складу са Законом о патентима („Службени лист СЦГ“, број 32/2004). Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.781.950,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж4 27/20 од 30.03.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је дао одговор на ревизију.

Испитујући правилност побијане одлуке на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11...18/20), Врховни суд је нашао да ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју овај суд пази по службеној дужности. У ревизији се указује на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 6., 8., 10., 11. и 12. ЗПП, које не представљају ревизијски разлог у смислу члана 407. ЗПП. У ревизији се указује и на постојање битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, али се она суштински везује за погрешну примену материјалног права од стране другостепеног суда.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је дипломирани ... који је био запослен код туженог у периоду од 1982. године до 30.09.2009. године, када је тужиоцу споразумно, уз отпремнину, престао радни однос код туженог. Тужени је у периоду пре 1992. године вршио геолошка истраживања на локалитету „Мајдан ...“ у оквиру кога је избушено седам бушотина са дужином преко 2900 м, када је откривено једно налазиште које је названо „Мајдан ...“ у оквиру кога су индицирана два одвојена лежишта и то 1. (нафтно) и 2. (гас-кондензатно). Бушотина названа „...-1“ је избушена на лежишту 1., 1989. године до укупно 3725 м, али је након испитивања пуштена у производњу на дубини од 3490 до 3499 м, што је био седми и најплићи слој испитан на бушотини, док је за преосталих шест дубљих слојева закључено да су лошег квалитета. Пројектом из 1992. године усвојена је доња граница позитивности ове бушотине на дубини од 3550 м. Надлежна служба туженог је израдила пројектни задатак за израду упрошћеног рударског пројекта бушотине „...-2“ од 15.09.2005. године којим је предвиђена дубина бушења до 3550 м, на основу кога је упрошћен рударски пројекат за бушење израђен до те дубине, али није одобрен од стране техничког колегијума туженог. Тужилац се није слагао са напред наведеним дубинама постојећих бушотина и, иако то није било у опису његових тадашњих послова, доставио је туженом прво предлог за ново испитивање и повећање коначне дубине, заведен код туженог 01.02.2006. године, којим је предложио повећање дубине бушотине у односу на предвиђену неприхваћеним пројектом из 2005. године. Тужилац је након тога сачинио спорну „...“, коју је предао Сектору за правне послове туженог где је заведен под деловодним бројем .../07 дана 07.03.2007. године, да би потом у новембру 2007. године сачинио скраћену верзију овог извештаја на које је означен као аутор и поднео пријаву 10.12.2007. године Заводу за интелектуалну својину, који је исту депоновао и унео у своју евиденцију депонованих ауторских дела и предмета сродних права под врстом дела – стручни рад. На основу елабората и пројеката израђених од стране надлежних служби тужени је закључио да постоје технички показатељи о потреби ревизије локалитета бушотине „...-2“, па је 2010. године израђен нови упрошћени рударско-геолошки пројекат за бушење ове бушотине завршно са коначном дужином од 3865 м, на којој је пронађена нафта. Према налазу и мишљењу судског вештака за област рударства и геологије, техничко решење тужиоца приказано у извештају, није иновативно у смислу члана 7. став 2. Одлуке о проналасцима и техничким унапређењима из радног односа, јер не представља проналазак у смислу члана 4. и 5. Одлуке, већ даје предлог за примену познатог техничког решења (чишћење бушотине

по зонама дубине са познатом техником и технологијом за проширивање и напуцавање, перфорирање и реперфорирање), па су у питању пројектна решења која су добијена рутинским коришћењем стручног знања са постојећим стањем технике у пословању туженог. У време израде бушотине тај поступак се могао применити узимањем у обзир одређених економских и геолошких ризика који нису описани у извештају; није иновативно у односу на решење до кога је било могуће доћи рутинским коришћењем стручног знања и постојећег стања технике које је било у примени у пословању туженог, не наводе се конкретни техничко-економски параметри да се њиховом применом може говорити о пројектним решењима – нема конкретних података колико су то финансијска средства која треба да се улажу, нема потпуних података за могуће израчунавање геолошких или билансних резерви угљоводоника, није дата прогноза или претпостављена количина геолошких резерви које се могу очекивати у циљу повећања потенцијала и који су то ризици, не наводи се временски период извођења истражних радова, начин постизања боље контроле рада и повећање продуктивности, ни коришћење литературе и који су извори информације.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев налазећи да Закон о патентима („Службени лист СЦГ“, бр. 32/2004), као ни Закон о патентима („Службени гласник РС“, бр. 99/2011) не прописују правни институт техничког унапређења као правне заштите одређених врста техничких иновација, које ипак ужива заштиту као сродно право на основу Одлуке туженог о проналасцима и техничким унапређењима из радног односа број 71-22/1414, која се примењује од 01.04.1996. године на основу члана 14. тадашњег Статута туженог, донете на основу Закона о патентима („Службени лист СРЈ“, бр. 15/95, 35/95 и 28/96), а која Одлука није стављена ван снаге. Наведеном Одлуком туженог уређена су права проналазача, висина накнаде за проналазак и техничко унапређење из радног односа, а одредбом члана 24. Одлуке дефинисано је техничко унапређење као техничко решење које у погледу новости и инвентивног нивоа не испуњава услов из члана 4. и 5. Одлуке. Тужилац би могао да оствари право које је признато Одлуком туженог али у складу са оквирима који су том одлуком дати, с тим што тужилац није доказао да његов рад задовољава услове из члана 24. наведене Одлуке туженог. Тужилац није доказао применљивост техничког решења која би се огледала у унапређењу процеса производње на начин којим би се постигле уштеде у ресурсима – материјалу, енергији, радној снази или којима би се уз исто коришћење ресурса постигли знатно бољи резултати у смислу квалитета производа, заштите радне снаге или заштите животне средине. Техничко унапређење није стављено у примену односно тужилац није доказао да тужени врши експлоатацију нафте и гасе на дубинама испод 3550 м, на налазишту наведеном у спорном раду.

По оцени Врховног суда правилно је примењено материјално право када је тужбени захтев одбијен.

Пре свега, тужилац постављеним захтевом тражи да се утврди да је једини аутор техничког унапређења „...“ са правом на накнаду у складу са Одлуком тужене број 71-22/1414 од 01.04.1996. године у складу са Законом о патентима („Службени лист СЦГ“, бр. 32/2004). Одредбом члана 24. Одлуке туженог број 71-22/1414 техничко унапређење дефинисано је као техничко решење које у погледу новости и инвентивног нивоа не испуњава услове из члана 4. и 5. Одлуке, а којим се постиже повећање продуктивности рада, побољшање квалитета производа, уштеде материјала, уштеде

енергије, боље искоришћавање машина или инсталација, побољшање техничке контроле производње, побољшање заштите на раду или побољшање заштите и унапређења животне средине, на које се сходно примењују одредбе о проналасцима из радног односа, с тим што право аутора техничког унапређења трају 5 година од почетка примењивања. Међутим у конкретном случају тужилац није доказао основаност права које је предмет тужбеног захтева, односно испуњеност услова дефинисано чланом 24. наведене Одлуке. Имајући у виду утврђено чињенично стање, по оцени Врховног суда, правилно су закључили нижестепени судови да спорно решење тужиоца „.... у погледу новости инвентивног нивоа не испуњава услове из члана 4. и 5. Одлуке туженог од 01.04.1996. године нити је тужилац поуздано доказао да се на основу техничког решења врши експлоатација нафте и гаса на дубини испод 3550 м, као и да тужилац као аутор оваквог техничког унапређења има право на накнаду. При томе неосновано ревидент указује да је погрешно квалификована природа спора, с обзиром да техничко унапређење по свом квалитету представља сродно право које је у конкретном случају уживало заштиту у складу са Одлуком туженог од 01.04.1996. године.

У преосталом делу ревидент оспорава налаз и мишљење вештака рударско-геолошке струке указујући да је предложио комисијско вештачење, на који начин фактички оспорава утврђено чињенично стање што не може бити ревизијски разлог у смислу члана 407. ЗПП. Поред тога, тужилац је на рочишту 31.01.2019. године и повукао предлог за ново вештачење.

Са напред наведених разлога, ревизија тужиоца није основана и њеним наводима није доведена у сумњу правилност и законитост другостепене одлуке, са којих разлога је применом члана 414. став 1. ЗПП одлучено као у ставу првом изреке.

Одлука из става другог изреке пресуде донета је у смислу одредбе члана 154. у вези члана 165. ЗПП, будући да тужилац није успео у поступку по ревизији, а одговор туженог на ревизију тужиоца се не може сматрати у конкретном случају трошком који је био неопходан ради одлучивања о ревизији.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**